

www.rusnauka.com/17_APSN_2013 /Economics/
10_141504.doc.htm

7 Богомолова Н.І. Фінансові важелі в системі формування показників діяльності підприємства. Збірник наукових праць Державного економіко–технологічного університету транспорту. 2014. №27. С. 277–281

8. Чернодубов Е.В. Инструменты адаптивного финансового механизма обеспечения прибыльности предприятия. Научный вестник: Финансы, банки, инвестиции. 2017. №№7 С. 44–49

9. Комарова І.В. Фінансові важелі державного регулювання фінансового сектору. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2013. №1. С.80–84

Дані про автора

Тітенко Зоя Миколаївна,

доцент, доцент кафедри фінансів, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Україна

e-mail: zoyateslenko@ukr.net

Data about the author

Zoia Titenko,

Ph.D. in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Ukraine

e-mail: zoyateslenko@ukr.net

СКРИПНИК В. В., БЕБКО С. В.,
ЛЕВЧЕНКО В. В., ВАСИЛЕНКО С. О.

Антикризове управління конкурентоспроможністю підприємств агропромислового комплексу

Актуальність теми дослідження. Наявні інституціональні зміни та несприятливе зовнішнє середовище вимагають формування зваженого підходу до антикризового управління конкурентоспроможністю підприємств агропромислового комплексу.

Постановка проблеми. На цей час функціонування підприємств агропромислового комплексу буде ефективним у разі вчасної реалізації заходів щодо антикризового управління конкурентоспроможністю підприємств агропромислового комплексу.

Постановка мети і завдань дослідження – визначити інструменти антикризового управління конкурентоспроможністю підприємств агропромислового комплексу.

Метод або методологія дослідження. В статті використано методи: аналізу та синтезу; абстрагування; систематизації, а також інструментарій матриці БКГ.

Презентація основного матеріалу (результати дослідження). Запропоновано моделювання управління конкурентоспроможністю підприємств агропромислового комплексу з використанням інструментарію матриці БКГ.

Галузь застосування результатів. Отримані висновки та пропозиції можуть використовуватися підприємствами агропромислового комплексу з метою ефективного управління конкурентоспроможністю.

Висновки за статтю. Запропоновано напрямки моделювання управління конкурентоспроможністю підприємств агропромислового комплексу з використанням інструментарію матриці БКГ, що дозволить швидко адаптуватися суб'єктам підприємницької діяльності до зовнішніх умов.

Ключові слова: антикризове управління, конкурентоспроможність, економіка, підприємництво, підприємства агропромислового комплексу.

SKRYPNYK V. V., BEBKO S. V.,
LEVCHENKO V. V., VASYLENKO S. O.

Anti-crisis management of the competitiveness of enterprises of the agro-industrial complex

Relevance of the research topic. Existing institutional changes and an unfavorable external environment require the formation of a balanced approach to anti-crisis management of the

competitiveness of enterprises of the agro-industrial complex.

Formulation of the problem. *At this time, the functioning of the enterprises of the agro-industrial complex will be effective in case of timely implementation of measures regarding anti-crisis management of the competitiveness of the enterprises of the agro-industrial complex.*

Setting the goal and tasks of the research – *to determine the tools of anti-crisis management of the competitiveness of enterprises of the agro-industrial complex.*

Research method or methodology. *The article uses the following methods: analysis and synthesis; abstraction; systematization, as well as the BKG matrix toolkit.*

Presentation of the main material (research results). *Modeling of competitiveness management of enterprises of the agro-industrial complex using the tools of the BKG matrix is proposed.*

Field of application of results. *The obtained conclusions and proposals can be used by enterprises of the agro-industrial complex for the purpose of effective management of competitiveness.*

Conclusions according to the article. *Directions for modeling the competitiveness of enterprises of the agro-industrial complex using the tools of the BKG matrix are proposed, which will allow subjects of entrepreneurial activity to quickly adapt to external conditions.*

Keywords: *anti-crisis management, competitiveness, economy, entrepreneurship, enterprises of the agro-industrial complex.*

Постановка проблеми. Поточний стан функціонування підприємств агропромислового комплексу не можна вважати ефективним. Постійні проблеми та перешкоди в системі національної економіки негативно відбиваються на роботі підприємств та рівні їх інноваційності. Отже існує потреба перегляду системи управління конкурентоспроможністю підприємств агропромислового комплексу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато вчених пропонують інструменти підвищення адаптивності підприємств до зовнішніх умов [1–4]. У працях окремих дослідників акцентовано увагу на поліпшенні зовнішнього середовища для якнайефективнішої роботи підприємства [5–8]. Однак зважаючи на еволюцію суб'єктів підприємництва існує потреба перегляду системи управління.

Формулювання цілей статті (постановка завдання) – визначити інструменти антикризового управління конкурентоспроможністю підприємств агропромислового комплексу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для визначення напрямків підвищення конкурентоспроможності підприємств агропромислового комплексу пропонуємо використовувати інструментарій матриці БКГ. Матриця БКГ є зручною для наочного зображення темпів зростання, конкурентоспроможності та порівняння економічних процесів. Матриця БКГ складається з аналізу двох чинників, які виражені у двох змінних:

відносне значення та темп зміни показника, що аналізується. Використаємо матрицю БКГ для аналізу середньорічного темпу приросту рівня рентабельності галузі рослинництва та тваринництва та відносної частки рівня рентабельності виробництва продукції сільського господарства в підприємствах за 2010–2020 рр. Зміна показнику рентабельності виробництва продукції галузі рослинництва та тваринництва протягом 2010–2020 рр. представлено в таблиці 1.

Як видно із даних таблиці 1 рівень рентабельності виробництва продукції галузі рослинництва та тваринництва за останні одинадцять років коливається: по деякій сільськогосподарській продукції зростає, а по деякій зменшується. На наступному етапі підготовки до побудови матриці БКГ визначено середньорічний рівень рентабельності галузі рослинництва та тваринництва та середньорічний рівень рентабельності виробництва продукції сільського господарства в підприємствах, 2010–2020 рр. Вихідна інформація представлена Головним управлінням статистики у Полтавській області (рис. 1).

Далі проводився розрахунок середньорічного темпу приросту рівня рентабельності галузі рослинництва та тваринництва та відносної частки рівня рентабельності виробництва продукції сільського господарства в підприємствах, 2010–2020 рр. (рис. 2)

Аналізуючи проведені розрахунки, слід відмітити, що найбільшу частку в загальному показнику

Таблиця 1. Динаміка рівня рентабельності виробництва продукції галузі рослинництва та тваринництва, 2010–2020 рр.

№ п/п	Види продукції	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	зерно	13,90	26,10	15,20	1,50	25,80	43,10	37,80	25,00	24,70	11,80	20,00
2	насіння соняшнику	64,70	57,00	45,80	28,50	36,50	80,50	63,00	41,30	32,50	23,50	39,40
3	цукрові буряки (фабричні)	16,70	36,50	15,70	2,70	17,90	28,20	24,30	12,40	-11,40	-15,40	-13,50
4	картопля	62,10	17,70	-21,50	23,00	9,20	24,20	-3,2	10,00	6,80	15,40	11,00
5	овочі відкритого ґрунту	23,50	9,90	-6,80	7,00	16,70	47,50	19,70	15,60	16,70	7,00	8,30
6	м'ясо великої рогатої худоби ¹	-32,90	-35,90	-24,80	-29,50	-43,30	-35,90	-17,90	-24,80	3,40	-17,70	-27,10
7	м'ясо свиней	12,10	-7,80	-3,70	2,00	0,20	5,60	12,70	-4,50	3,50	6,90	4,70
8	м'ясо овець та кіз	-31,80	-29,50	-39,60	-40,00	-42,80	-52,20	-29,60	-35,20	-39,60	-16,60	-39,70
	м'ясо птиці	-22,50	-4,40	-16,80	-7,20	-10,00	-15,40	-6,10	5,00	7,00	5,70	-3,70
9	молоко	1,40	17,90	18,50	2,30	13,60	11,00	12,60	18,20	26,90	16,10	20,60
10	яйця	13,10	18,60	38,80	52,60	47,60	58,80	60,90	0,50	-9,00	5,40	-23,50

Джерело: https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/cg.htm

	В	С	Д	Е
14				
15	Середньорічний рівень рентабельності галузі рослинництва та тваринництва, 2010-2020 рр.	Середньорічний рівень рентабельності виробництва продукції сільського господарства в підприємствах, 2010-2020 рр.		
16	22,26	21,10		
17	46,61	27,00		
18	10,37	20,50		
19	15,79	11,20		
20	15,01	25,80		
21	-26,04	45,60		
22	2,88	37,30		
23	-36,05	22,70		
24	-6,22	22,80		
25	14,46	11,80		
26	23,98	18,40		
27				

Рисунок 1. Розрахунок середньорічного рівня рентабельності галузі рослинництва та тваринництва і середньорічного рівня рентабельності виробництва продукції сільського господарства в підприємствах, 2010–2020 рр.Джерело: розраховано з використанням http://www.pl.ukrstat.gov.ua/main/stat_info/sg/menu_sg.html

рівня рентабельності сільськогосподарського виробництва займає: галузь рослинництва – насіння соняшнику (1,73%), картопля (1,41%); галузь тваринництва – молоко (1,23%) та яйця (1,30%), тобто ця сільськогосподарська продукція є конкурентоздатною та лідирує на ринку. Далі побудовано матрицю БКГ, де представлено в розрізі сільськогосподарської продукції показники, що визначають конкурентоспроможність: середньорічний

темپ приросту темп приросту реалізації виробленої продукції у порівнянні з рівнем рентабельності виробництва продукції сільського господарства в підприємствах. Графічно матрицю БКГ середньорічного темпу приросту рівня рентабельності галузі рослинництва та тваринництва та відносної частки рівня рентабельності виробництва продукції сільського господарства в підприємствах за останні одинадцять років представлено на рис. 3.

Буфер обміну		Шрифт		Вирівнювання		Число		Стилі		Клітинки		Редаг	
C30													
								</					

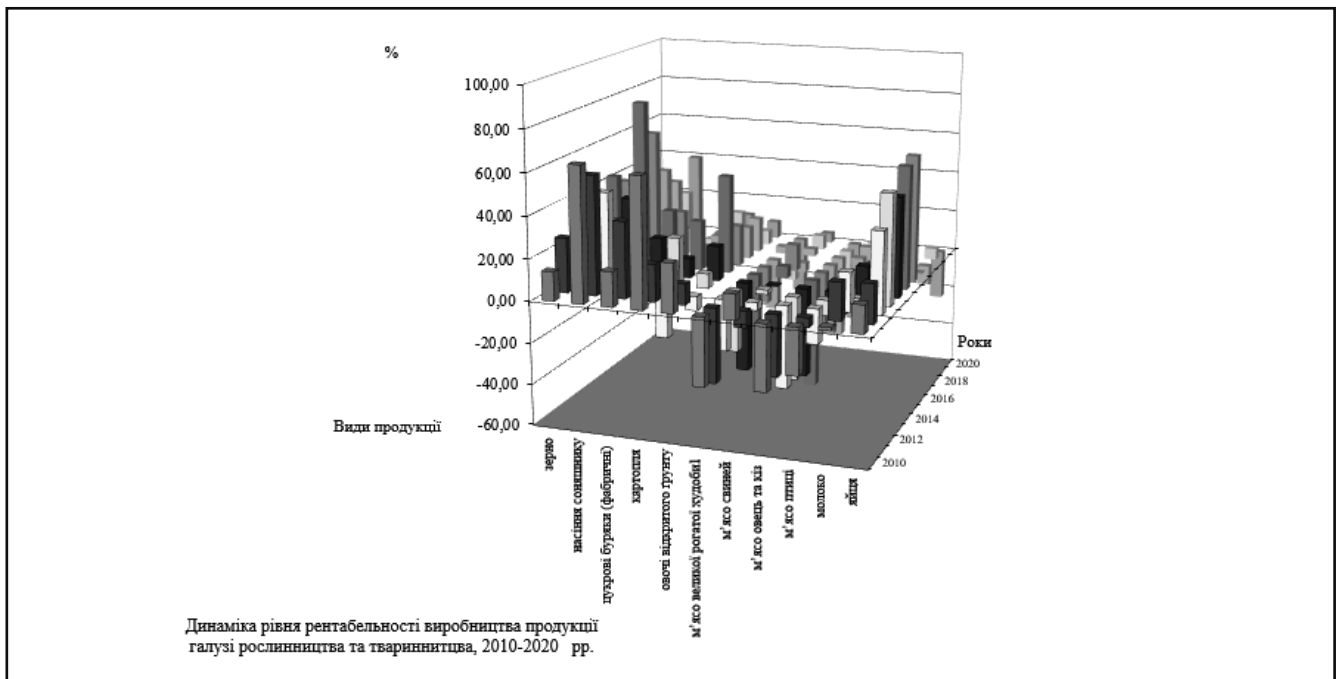

Рисунок 4. Динаміка рівня рентабельності виробництва продукції галузі рослинництва та тваринництва, 2010-2020 рр.

Джерело: розраховано авторами

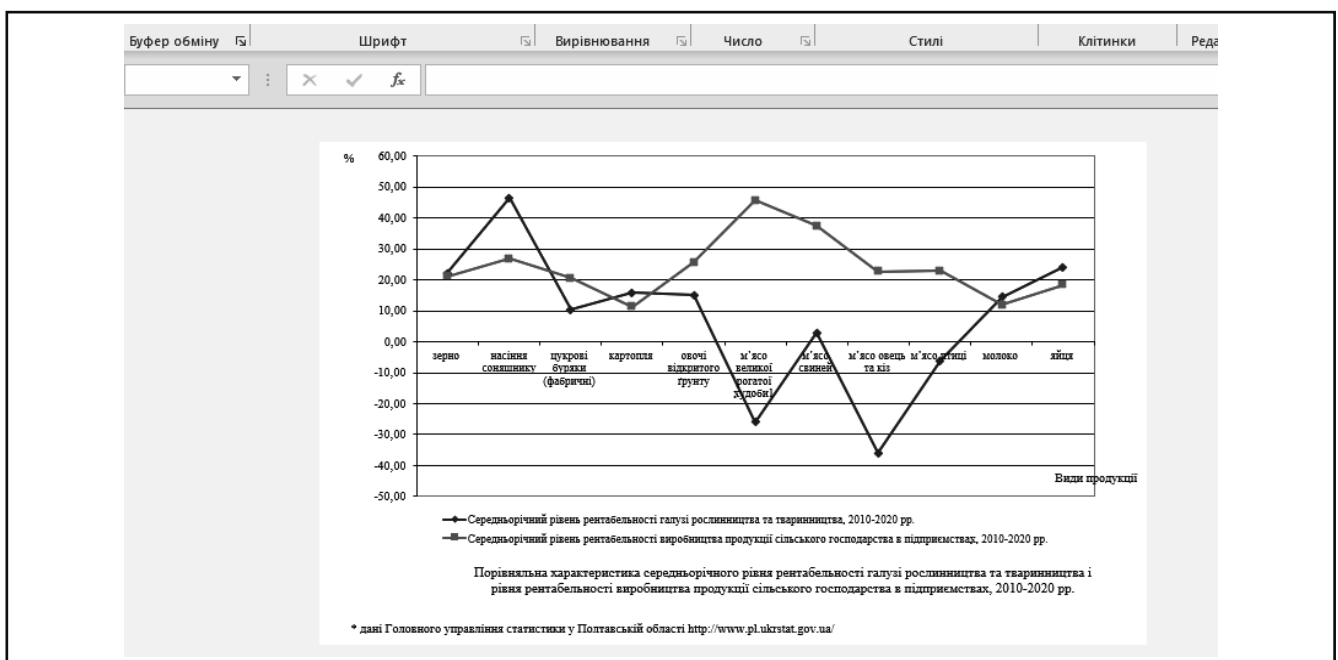

Рисунок 5. Порівняльна характеристика середньорічного рівня рентабельності галузі рослинництва та тваринництва і рівня рентабельності виробництва продукції сільського господарства в підприємствах, 2010-2020 рр.

Джерело: розраховано авторами

сті та конкурентоспроможності продукції, а також показники продуктивності праці в підприємствах, які здійснювали сільськогосподарську діяльність галузі рослинництва та тваринництва. Вихідна інформація для побудови матриці Мак-Кінсі представлена в табл. 2 та табл.3.

Слід відмітити, що проведено прогнозування рівня рентабельності та продуктивності праці галузей рослинництва та тваринництва на наступний 2023 р., з використанням вбудованої статистичної функції ТЕНДЕНЦИЯ, яка точно та якісно відображає економічні показники та рі-

Таблиця 2. Динаміка та прогнозування продуктивності праці та рівня рентабельності виробництва продукції рослинництва в підприємствах, 2010–2020,2023 рр. за допомогою матриці Мак–Кінсі

Роки	Рівень рентабельності виробництва продукції рослинництва в підприємствах, %	Сільськогосподарська продукція				
		зерно	насіння соняшнику	цукрові буряки (фабричні)	картопля	овочі відкритого ґрунту
2010	36,18	13,90	64,70	16,70	62,10	23,50
2011	29,44	26,10	57,00	36,50	17,70	9,90
2012	9,68	15,20	45,80	15,70	-21,50	-6,80
2013	12,54	1,50	28,50	2,70	23,00	7,00
2014	21,22	25,80	36,50	17,90	9,20	16,70
2015	44,70	43,10	80,50	28,20	24,20	47,50
2016	36,20	37,80	63,00	24,30	-3,2	19,70
2017	20,86	25,00	41,30	12,40	10,00	15,60
2018	13,86	24,70	32,50	-11,40	6,80	16,70
2019	8,46	11,80	23,50	-15,40	15,40	7,00
2020	13,04	20,00	39,40	-13,50	11,00	8,30
2023	16,01	25,03	35,32	-8,45	13,00	15,15

Джерело: розраховано авторами

Таблиця 3. Динаміка та прогнозування продуктивності праці та рівня рентабельності виробництва продукції тваринництва в підприємствах, 2010–2020,2023 рр. за допомогою матриці Мак–Кінсі

Роки	Рівень рентабельності виробництва продукції тваринництва в підприємствах, %	Сільськогосподарська продукція					
		м'ясо великої рогатої худоби ¹	м'ясо свиней	м'ясо овець та кіз	м'ясо птиці	молоко	яйця
2010	-10,10	-32,90	12,10	-31,80	-22,50	1,40	13,10
2011	-6,85	-35,90	-7,80	-29,50	-4,40	17,90	18,60
2012	-4,60	-24,80	-3,70	-39,60	-16,80	18,50	38,80
2013	-3,30	-29,50	2,00	-40,00	-7,20	2,30	52,60
2014	-5,78	-43,30	0,20	-42,80	-10,00	13,60	47,60
2015	-4,68	-35,90	5,60	-52,20	-15,40	11,00	58,80
2016	5,43	-17,90	12,70	-29,60	-6,10	12,60	60,90
2017	-6,80	-24,80	-4,50	-35,20	5,00	18,20	0,50
2018	-1,30	3,40	3,50	-39,60	7,00	26,90	-9,00
2019	-0,03	-17,70	6,90	-16,60	5,70	16,10	5,40
2020	-11,45	-27,10	4,70	-39,70	-3,70	20,60	-23,50
2023	-10,00	-24,20	2,60	-39,40	-0,20	20,40	-19,20

Джерело: розраховано авторами

вень конкурентоспроможності і здатності до інновацій. Спостерігається деяке зростання досліджуваних показників на наступний 2023 р. Далі будемо матрицю Мак–Кінсі для досліджуваних показників. Графічно матрицю Мак–Кінсі представлено на рис. 6 та рис. 7.

Далі проводимо розрахунки та прогнозування рівня конкурентоспроможності рентабельності галузей рослинництва та тваринництва з використанням рядів динаміки, електронних таблиць

Microsoft Excel і вбудованих функцій табличного процесора.

Як відомо, усі явища в національній економіці перебувають у постійній динаміці: інновації, конкурентоспроможність, рентабельність, прибутковість [1–8].

В процесі аналітичної обробки статистичної інформації зазвичай використовується один із найпростіших способів – аналіз рядів динаміки. Ряд динаміки – це часова змінність фінансово-економічних, технічних, інноваційних або

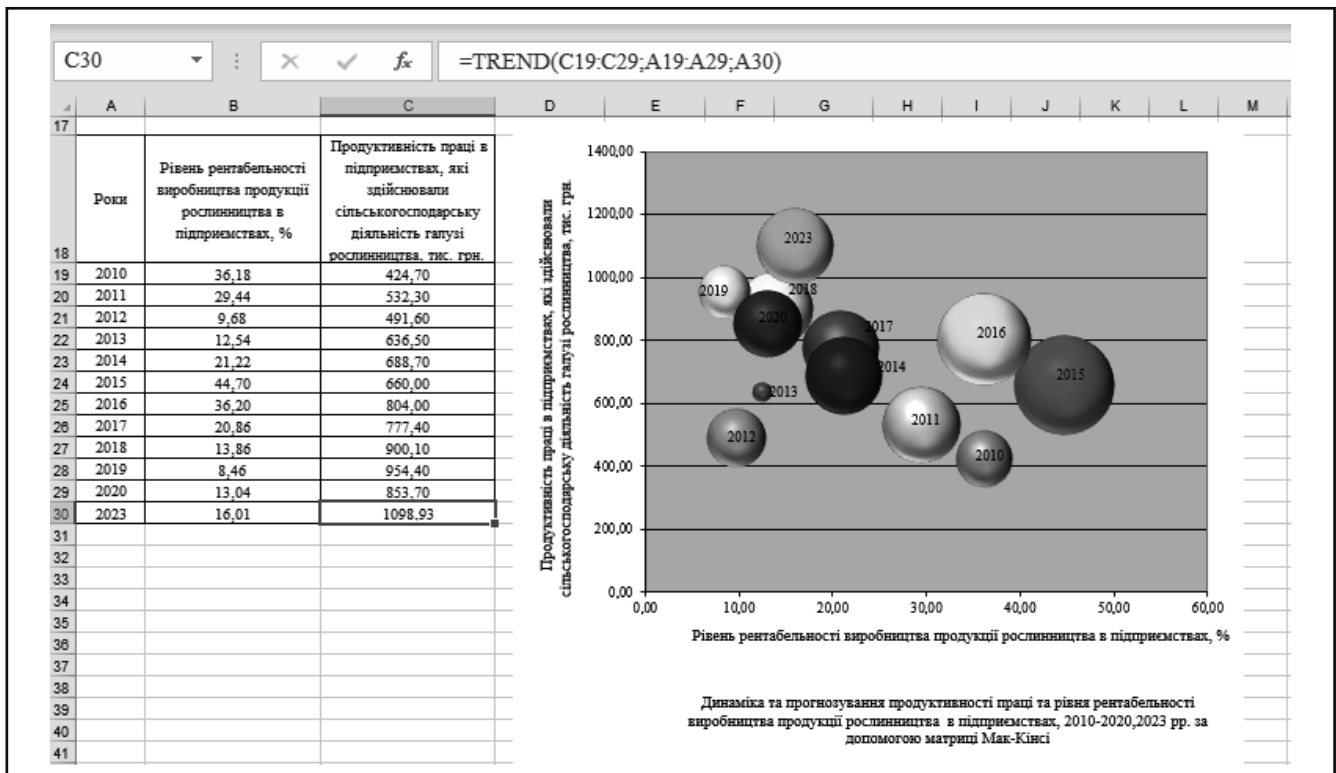

Рисунок 6. Динаміка та прогнозування продуктивності праці та рівня рентабельності виробництва продукції рослинництва в підприємствах, 2010–2020,2023 рр. за допомогою матриці Мак-Кінсі

Джерело: розраховано авторами

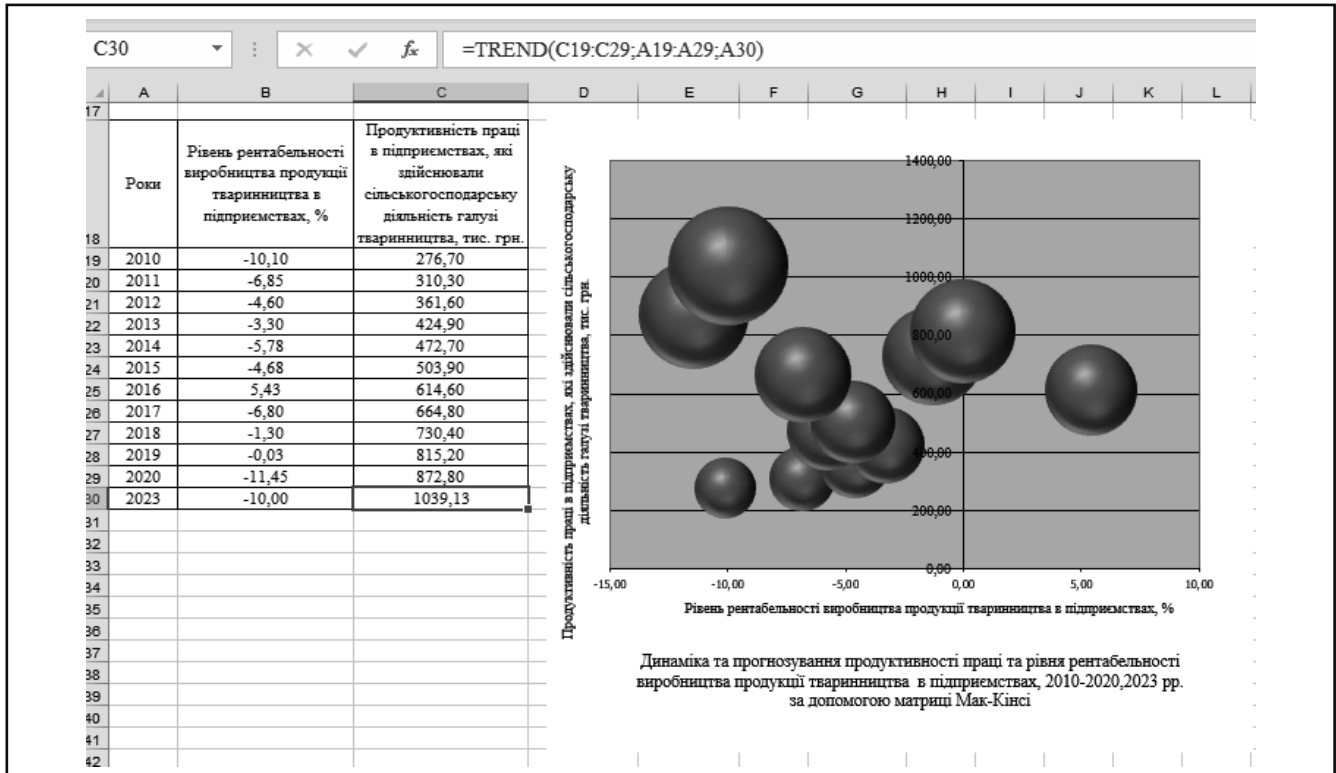

Рисунок 7. Динаміка та прогнозування продуктивності праці та рівня рентабельності виробництва продукції тваринництва в підприємствах, 2010–2020,2023 рр. за допомогою матриці Мак-Кінсі

Джерело: розраховано авторами

інших показників конкурентоспроможності. Він складається з двох рівнянь: імпульсів або періодів часу і самих динамік ряду. Враховуючи показники рівня рентабельності виробництва продукції рослинництва та тваринництва проведемо аналіз динамічних рядів цих показників за останні одинадцять років. Також, розрахуємо прогнозне значення цих показників на наступний період, спираючись на попереднє дослідження з використанням матриць. Для проведення дослідження, аналізу конкурентоспроможності та прогнозування рівня рентабельності виробництва продукції рослинництва та тваринництва користуємося електронними таблицями Microsoft Excel, вбудованими статистичними та математичними функціями табличного процесора. Інтервальний динамічний ряд зміни рівня рентабельності виробництва продукції рослинництва та тваринництва відображено в табл. 4.

Аналізуючи інтервальний динамічний ряд, слід відмітити, що рівень рентабельності виробництва продукції рослинництва та тваринництва в період з 2010–2020 рр. коливається. Далі проводимо розрахунки статистичних показників для подальшого аналізу та прогнозування рівня конкурентоспроможності та рентабельності виробництва продукції рослинництва та тваринництва (табл.5).

Розглянемо аналітичні характеристики рівня рентабельності виробництва продукції рослинництва та тваринництва більш детально. Середній рівень інтервального ряду ($y_{ін}$) рівня рентабельності виробництва продукції рослинництва та тваринництва за досліджуваний період склав 26,16 % та 7,61% відповідно. Якщо економіч-

не явище розглядається на відповідну дату (момент) то такий динамічний ряд називається моментним. Середній рівень моментного ряду ($y_{м}$) в нашому дослідженні складає 27,65% та 8,18% відповідно. Середній абсолютний базисний ланцюговий приріст рівня рентабельності галузі рослинництва становив 26,11%, тваринництва відповідно 7,59%. Середній базисний темп росту та середній ланцюговий темп росту рівня рентабельності виробництва продукції рослинництва за досліджуваний період становив 87,45% та 87,45% відповідно. Границі коливання (варіювання) вказують на максимальне і мінімальне значення рівня рентабельності галузі рослинництва та галузі тваринництва. Розмах (амплітуда) коливання рівня рентабельності виробництва продукції рослинництва за досліджуваний період складає 39,50%, а тваринництва 26,80% відповідно. Коефіцієнт вирівняності (k_v) = 0,22 і показує, що мінімальний рівень рівня рентабельності виробництва продукції рослинництва становив лише 21,94 % від його максимального рівня. Щодо коефіцієнта вирівняності рівня рентабельності виробництва продукції тваринництва, то по модулю він становив 0,21%, тобто 21,27% від його максимального рівня. Середнє лінійне відхилення дорівнює 9,51 та 6,61 відповідно, тобто в середньому рівень рентабельності виробництва продукції рослинництва та тваринництва за рік змінювався на 9,51 % та 6,61% відповідно. Середнє квадратичне відхилення рівня рентабельності виробництва продукції рослинництва та тваринництва за досліджуваний період дорівнює 11,88% та 7,84% відповідно. Коефі-

Таблиця 4. Динаміка рівня рентабельності виробництва продукції рослинництва та тваринництва, 2010–2020 рр.

Роки	Рівень рентабельності виробництва продукції рослинництва, %	Рівень рентабельності виробництва продукції тваринництва, %
2010	26,70	7,80
2011	32,30	13,00
2012	22,30	14,30
2013	11,10	11,30
2014	29,20	13,40
2015	50,60	22,10
2016	44,30	7,70
2017	20,90	-1,30
2018	13,90	-0,03
2019	14,20	0,10
2020	22,30	-4,70

Джерело: розраховано авторами

Таблиця 5. Аналітичні характеристики рівня рентабельності виробництва продукції рослинництва та тваринництва, 2010–2020 рр.

Показник	Галузь рослинництва	Галузь тваринництва
Середній рівень інтервального ряду ($y_{ін}$)	26,16 %	7,61%
Середній рівень моментного ряду (y_m)	27,65%	8,18%
Середній абсолютний базисний приріст	–0,59%	–0,21%
Середній абсолютний ланцюговий приріст	26,11%	7,59%
Середній базисний темп росту	87,45%	–
Середній ланцюговий темп росту	87,45%	–
Середній базисний темп приросту	–12,55%	–
Середній ланцюговий темп приросту	–12,6%	–
Границі коливання (варіювання) – максимальний і мінімальний рівні	y_{max} 50,60% y_{min} 11,10%	y_{max} 22,10% y_{min} –4,70%
Розмах (амплітуда) коливання (R) $R=y_{max}-y_{min}$	39,50%	26,80%
Коефіцієнт вирівняності (k_v)	0,22	–0,21%
Середнє лінійне відхилення	9,51	6,61
Дисперсія рівнів ряду динаміки	141,02	61,51
Середнє квадратичне відхилення	11,88%	7,84%
Коефіцієнт варіації (V)	0,45	1,03
Коефіцієнт стабільності рівня рентабельності виробництва продукції рослинництва, тваринництва	0,55	–0,03
Коефіцієнт лінійної кореляції	–0,21	–0,69
Коефіцієнт детермінації	0,04	0,47
Кореляційне відношення	0,21	0,69
Середній коефіцієнт еластичності	–0,18	–1,35

Джерело: розраховано авторами

цієнт варіації (V) – відносна величина, що служить для характеристики коливання (мінливості) ознаки, тобто рівня рентабельності виробництва продукції рослинництва та тваринництва і за досліджуваній період склав 0,45 та 1,03 відповідно. В нашому дослідженні коефіцієнт варіації в процентному відношенні складає 45,39% та 103,10% і свідчить про високе коливання рівня рентабельності виробництва за 2010–2020 рр. Коефіцієнт стабільності досліджуваних показників за 2010–2020 рр. становив 0,55 та –0,03. Коефіцієнти лінійної кореляції та детермінації середні і свідчать про якість досліджуваної моделі. Далі побудуємо лінійний тренд це виробнича функція, яка моделює динаміку показника, в даному разі рівня рентабельності виробництва, що аналізується в часі (x). Лінійний тренд виражається за класичною формулою:

$$y = a_0 + a_1 x \quad (1)$$

Система рівнянь має вигляд:

$$\begin{aligned} na_0 + a_1 \sum x &= \sum y \\ a_0 \sum x + a_1 \sum x^2 &= \sum xy \end{aligned} \quad (2)$$

В результаті обчислень одержано коефіцієнти рівняння: для рівня рентабельності виробництва продукції рослинництва $a_1 = -0,77$ та $a_0 = 30,79$, а для рівня рентабельності виробництва продукції тваринництва $a_1 = -1,71$ та $a_0 = 17,86$. В результаті лінійний тренд рівня рентабельності виробництва продукції рослинництва має вигляд $y = 30,79 - 0,77x$, а тваринництва $y = 17,86 - 1,71x$. Середній коефіцієнт еластичності дорівнює –0,18 та –1,35 відповідно. Коефіцієнт еластичності показує, що із зменшенням факторної ознаки на 1%, досліджувані результативні показники рівня рентабельності виробництва продукції рослинництва та тваринництва зменшаться на 0,18% та 1,35% відповідно. Аналітичне вирівнювання дає можливість зробити прогноз рівня рентабельності виробництва продукції рослинництва та тваринництва на наступний 2023 р., за умови зберігання факторів, які діяли в минулих роках. Так, прогнозне значення рівня рентабельності виробництва продукції рослинництва та тваринництва складає відповідно 22,69% та –4,36%, тобто дещо зростає у порівнянні з попередніми роками на що може вплинути ряд факторів макро- та мікроекономічного характеру. Гра-

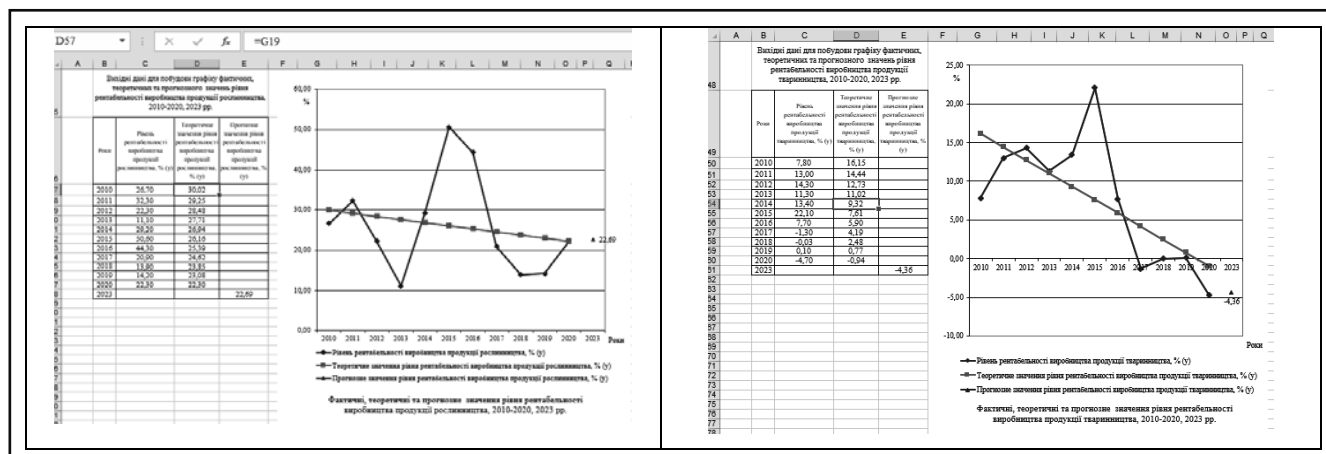

Рисунок 8. Фактичні, теоретичні та прогнозовані значення рівня рентабельності виробництва продукції рослинництва та тваринництва, 2010–2020, 2023 рр.

фічно фактичні, теоретичні та прогнозовані значення рівня рентабельності виробництва продукції рослинництва та тваринництва, 2010–2020, 2023 рр. представлено на рис. 8.

Висновки

Отже, використання інструментарію матриці БКГ дозволяє визначити імпульси або зміни у фінансових показниках, які дозволяють планувати управління конкурентоспроможністю підприємств агропромислового комплексу особливо за кризових. Зміна основних показників діяльності є підставою розробки напрямків удосконалення системи управління конкурентоспроможністю підприємств з метою забезпечення стабільності їх роботи та сприяння інноваційного розвитку.

Список використаних джерел

1. Ложачевська О. М., Сафонова В. Є., Гнатенко І. А., Навроцька Т. А. Управління інноваційною економікою: стратегічні підходи до бізнес-процесів, кадрового менеджменту та конкурентоспроможності. Агросвіт. 2021. № 15. С. 14–19.
2. Пузирьова П. В. Оцінка сучасного стану лідируючих підприємств Асоціації «Укрлегпром» та рейтинг їх інноваційного потенціалу / П. В. Пузирьова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 11 (234). – С. 46–57.
3. Охріменко І. В., Вдовенко Н. М., Овчаренко Є. І., Гнатенко І. А. Інновації в системі стратегічного управління безпекою національної економіки в умовах ризиків та невизначеності глобалізації. Економіка та держава. 2021. № 8. С. 4–9.
4. Пузирьова П. В. Дослідження основних методів та підходів до процесу оцінки інноваційного потенціалу

промислових підприємств / П. В. Пузирьова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 12 (235). – С. 34–47.

5. Пузирьова П. В. Основні фактори впливу на процес формування та розвитку інноваційного потенціалу інтегрованих структур бізнесу / П. В. Пузирьова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2020. – № 10 (233). – С. 72–81.

6. Хомаківська О. В., Гнатенко І. А., Дяченко Т. О., Сабій І. М. Моделі підприємництва в умовах інноваційної економіки та економіки знань: управління ресурсами та витратами. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 15. С. 5–11.

7. Mykhailichenko M., Lozhachevska O., Smagin V., Krasnoshtan O., Zos-Kior, M., Hnatenko I. Competitive strategies of personnel management in business processes of agricultural enterprises focused on digitalization. Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development. 2021. № 43(3). P. 403–414.

8. Mayovets Y., Vdovenko N., Shevchuk H., Zos-Kior M., Hnatenko I. Simulation modeling of the financial risk of bankruptcy of agricultural enterprises in the context of COVID-19. Journal of Hygienic Engineering and Design. 2021. № 36. P. 192–198.

References

1. Lozhachevska O., Safonova V., Hnatenko I., Navrotska, T. (2021). Management of innovative economy: strategic approaches to business processes, personnel management and competitiveness. Agrosvit [Agro-world], 15, 14–19.
2. Puzyryova P.V. (2020). Assessment of the current state of leading enterprises of the Ukrlegprom Association and rating of their innovative potential. Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukraini №11 (258)/2022

nya rynkovykh vidnosyn v Ukraini [Formation of market relations in Ukraine], 11 (234), 46–57.

3. Okhrimenko I., Vdovenko N., Ovcharenko I., Hnatenko I. (2021). Innovations in the system of strategic security management of the national economy in the conditions of risks and uncertainty of globalization. *Ekonomika ta derzhava* [Economy and state], 8, 4–9.

4. Puzyryova P.V. (2020). Research of basic methods and approaches to the process of assessment of the innovative potential of industrial enterprises. Formation of market relations in Ukraine [Formation of market relations in Ukraine], 12 (235), 34–47.

5. Puzyryova P. V. (2020). Main factors of influence on the process of formation and development of innovative potential of integrated business structures. *Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukraini* [Formation of market relations in Ukraine], 10 (233), 72–81.

6. Khodakivska O., Hnatenko I., Diachenko T., Sabii I. (2021). Entrepreneurship models in the conditions of innovative economy and knowledge economy: resource and cost management. *Investytsii: praktyka ta dosvid* [Investments: practice and experience], 15, 5–11.

7. Mykhailichenko M., Lozhachevska O., Smagin V., Krasnoshtan O., Zos-Kior M., Hnatenko I. (2021). Competitive strategies of personnel management in business processes of agricultural enterprises focused on digitalization. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, 43(3), 403–414.

8. Mayovets Y., Vdovenko N., Shevchuk H., Zos-Kior M., Hnatenko I. (2021). Simulation modeling of the financial risk of bankruptcy of agricultural enterprises in the context of COVID–19. *Journal of Hygienic Engineering and Design*, 36, 192–198.

Дані про авторів

Скрипник Вікторія Віталіївна,

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та банківської справи, Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Полтава, Україна

Бєбко Світлана Вікторівна,

к.е.н., доцент, доцент кафедри смарт-економіки, Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ, Україна

Левченко Вероніка Володимирівна,

аспірант, Державний науково-дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки, м. Київ, Україна

Василенко Сергій Олександрович,

аспірант, Державний науково-дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки, м. Київ, Україна

Data about the authors

Viktoriia Skrypnyk,

PhD (Economics), Associate Professor, Department of Finance, Accounting and Banking Luhansk Taras Shevchenko National University, Poltava, Ukraine

Svitlana Bebko,

PhD (Economics), Associate Professor, Department of Smart Economics, Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, Ukraine

Veronika Levchenko,

Postgraduate student State Scientific Research Institute of Informatization and Economic Modeling, Kyiv, Ukraine

Serhii Vasylenko,

Postgraduate student State Scientific Research Institute of Informatization and Economic Modeling, Kyiv, Ukraine

УДК 65.015.3

ТКАЧЕНКО В. І.

Кадрова безпека в контексті гістерезису управлінської системи підприємств агропродовольчої сфери з урахуванням темпорального чиннику

Актуальність теми дослідження. Дослідження питання кадрової безпеки в контексті гістерезису управлінської системи підприємств агропродовольчої сфери з урахуванням темпорального чиннику обумовлюється відсутністю єдиного підходу до реалізації алгоритму даного процесу.

Постановка проблеми. Окрім факторів формування кадрової безпеки, в період криз і біфуркацій особливо важливим є персональний рівень відповідальності. Отже, для отримання об'єктивної оцінки рівня кадрової безпеки підприємства доцільно проводити моніторинг великої кількості показників, які всебічно аналізують стан підприємства агропродовольчої сфери, щоб в повній мірі врахувати системний характер його кадрової безпеки. Дане питання в контексті гістерезису